

MÁRTÉLY ÖRÖK

A sebes irammal tovahaladó Tisza mártélyi holtága tétován fodrozódik, s megnyugszik. Nyugalmat sugallva a partján sétáló, fürkésző látogatónak is. Természeti szépsége megragadja az embert, különösen a képi világra érzékeny alkotókat, festőket, szobrászokat, fotósokat — a természet kedvelőit. Ezért történhetett meg, hogy 1965-ben Füstös Zoltán és Fodor József itt hozta létre a Mártélyi Ifjúsági Képzőművész Táborot. Bányai Béla festőművész vette át, aki 2000-tól tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Szövetségének is.

Bányai Béla többgenerációs vásárhelyi család sarjaként 1955-ben, Hódmezővásárhelyen született. Életútját meghatározzák a családi gyökerek. Anyai ágon erdélyi, rézműves, kútfűró felmenői is vannak. Apai ágon elszegényedett közép-kisnemesi ősök és mesteremberek. Mindkét családjától örökölt a gondolkodás tisztelétét, a kultúra iránti szeretetet, az emberekbe vetett őszinte hitet. Családja mindig megbecsülésnek örvendett. Nagypapa bogárné műhelye a Kígyó utca 17. szám alatt, az egykori tarjáni tánciskola helyén van. A Bethlen Gábor Gimnáziumban érettségizett, majd a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán matematika-rajz szakon kapott diplomát. Főiskolai tanulmányait követően kitanulta az asztalos mesterséget, melynek ma is hasznát veszi. Hét évig reklámgrafikusként is dolgozott, s a főiskolán levelezős hallgatóknak esztétikát tanított. Jelenleg a Corvin Mátyás Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola tanára. Béla családjában első generációs művész. Szerinte génjeiben hordozza a művészet iránti hajlamot, melyet az is mutat, hogy őseinek ügyes kezük volt — át tudták gondolni a dolgok kivitelezését, figyelve az esztétikus, szép megjelenítésre — mely például egy hintó megtervezése, elkészítése során is megmutatkozott.

Az öröklött hajlamok mellett legalább olyan fontos egy jó tanár, egy jó mester, aki motiválja, segíti a tehetség kibontakozását. Ilyen volt Fodor József, kinek szakkörében kezdett ismerkedni a művészettel. Meghatározó személyiség volt s példaként járt előtte középiskolás éveiben Bodrogi Sándor fizika és Láng István magyar tanára. A főiskolán Lelkes István festőművész, mint tanára segítette. A táborokban Holler László festőművész volt rá hatással. A fenti alkotókkal baráti kapcsolat alakult ki, hisz mindannyian a Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola elkötelezett hívei, mesterei.

A kérdés magától adódik. Mit jelent Bányai Béla festőművész számára a „vásárhelyiség” gondolata?

Vallja, hogy az itt élő alkotók művének minden egyes részletén átsüt a vásárhelyiség. Nem egy motívum, hanem végtelen nagy humánus. Az alföldi realizmus a valóságot tükrözi, például a szegénységet, az emberi sorsokat, de a vásárhelyiség szellemiségét magán hordozó képeken a valóságon túl, az itt élők érzelmi leolvashatók. A vásárhelyi művészt mindig is hasznos tagjának tekintette a város, és hozzátartozott az életéhez. Képeket nemcsak a tehetősek vásároltak, hanem a szegények is. A tanyák falát gyakran a művésszel szoros kapcsolatot mutató eredeti alkotások díszítik. Természetesek a festmények a hagyományos bútorok, a fazekasok remekei között, de jól megférnek a vásárhelyi



BÁNYAI BÉLA: ELVÉGEZTETETT, 2004.
OLAJ, FALEMEZ. 150 X 120 CM

zárják, ahol az üdülők is megismerkedhetnek az ott született alkotásokkal, művészekkel. Időről időre változnak a korrigáló tanárok, művészek, s vannak visszatérő segítők ugyanúgy, mint visszatérő hallgatók, növendékek. Számos fiatal indított el pályáján Fodor József, Holler László, Lelkes István, Hézső Ferenc — a nagy öregek —, de a mai fiatalok is számíthatnak Neuberger István, Szigeti Márta és Bányai Béla segítségére. A Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola programját a Mártélyi Képzőművész Táborok Baráti Köre koordinálja, melyet Bányai Béla vezet.

Az önkormányzat által, pályázati támogatással felújítást nyert a tábor központi épülete, melyet tovább szeretnének bővíteni. Lehetőség van fűtésre, így a jövőben téli időszakra is szeretnének kurzusokat szervezni, felnőtt és ifjúsági csoportok részére is. Külföldiek is érdeklődnek a szabadiskola programja iránt, főleg német, dán, belga vendégek, de családostól is igénylik a kurzuson való részvételt. A Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola programját rendszeresen támogatja Hódmezővásárhelyi Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Az elmúlt 45 évben résztvevők közül több mint 160 jegyzett művész tartanak nyilván, akik a szabadiskolában alapozták meg alkotói életútjukat. Mindez éppúgy köszönhető a jeles elődöknek, mint a tábor jelenlegi vezetésének és korrigáló tanárainak. A vásárhelyiség eszméjének őrzése, ápolása nagyon sok ember feladata a városban.

A fiatalok vagy az amatőrök, akik érdeklődnek a művészet iránt, talán a profi művészet mellett néha kevésbé fontosnak tűnnek, de a tábor töretlen népszerűsége bizonyítja, hogy jó úton járnak a szervezők a műértő közönség és a profi utánpótlás nevelésében.

Benák Katalin